

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Ratione à priori ostenditur, ex vi visionis Dei nihil creatus videri. c. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

13

Cicero.
Capreolus.
Ferrar.
Richardus.

S. Thomas.

1. Cor. 13.

Patrum te-
stimonia pro
sententia

Thomistarum.
Primum ar-
gumentum
Augustini.

Gregorius.

14

Tertium
Bernardus.

Quarto
Concil.
Senonen.

15

Ratione con-
firmatur.

Tertia sententia est afferentium ex vi visionis, qua Dei essentia videtur, aliquas quoque creaturas videri, & eo plures, quo perfectius quis Dei essentiam intuetur: nunquam tamen hoc pacto omnia possibili in essentia diuina videri posse. Hanc opinionem amplectitur Caiet. art. 8. & seq. & ceteri recentiores Thomistæ in hunc art. 8. Capreol. in 4. d. 49. q. 6. art. 1. & 3. Sotus q. 3. art. 3. Ferrar. 3. contra gent. cap. 56. & 59. & 60. & supponere videtur Richard. in 3. d. 14. art. 2. q. 3. & in 4. d. 49. art. 3. q. 3. tamen si non ita clare loquatur, sicut neque Ferrar. & quamvis videatur S. Th. id plane docere in art. 8. ex alijs tamen locis, ut cap. seq. dicemus, oppositum asseruisse non obscure colligitur. Hanc sententiam primum Thomistæ probant ex illo 13. Videmus nunc per speculum in enigmate, tunc autem facie ad faciem: quod sic explicant, ea, quæ nunc fide credimus, in alia vita videntes essentiam Dei facie ad faciem intuebimur.

Deinde testimonijs Patrum roborare contendunt. Primo, sunt quam plura Augustini testimonia, quibus eam expressisse videtur lib. 4. de Genes. ad literam cap. 23. ubi ait: Multum quippe interest inter cognitionem rei cuiuscunque in verbo Dei, & cognitionem in natura eius, ut illud merito ad diem pertineat, hoc ad vespere. Idem tradit lib. 65. q. 26. Plura ad hoc ipsum ex Augusti proferri possunt testimonia, sed ea prætermitto, quod sequenti disp. de mente illius fufius disputandum sit.

Secundo adducitur vulgare illud Gregorij dictum 4. dialog. c. 33. in fine, ubi ostendens quomodo Beati cognoscant in alia vita, non solum, quos in hac vita nouerant, sed quoscunque alios bonos, inquit: Quia illic omnes communi claritate deum conspiciunt: quid est quod ibi nesciant ubi scientem omnia sciunt, Eadem verba habentur de Angelis beatis libro 2. mora, cap. 2.

Tertium testimonium est Bern. lib. 5. de consideratione ad Eugenium in principio, ubi explicans illud ad Rom. 1. Inuisibilia Dei, &c. Sic ait. Sane hæc scala (scilicet creaturarum) ciues non egredi, sed exules: quod vidit huius scientie auctor, qui cum diceret inuisibilia per visibilia concipi: signanter posuit a creatura mundi. Et vere quid opus scalis tenet? iam solum creatura celi illa est præsto habens per quod potius ista intueatur: videt verbum, & in verbo facta per verbum: nec opus habet, ex ijs, quæ facta sunt, factoris notitiam mendicare. Neque enim ut vel ipsa noverit, ad ipsa descendit, quæ ibi illa videt, ubi longe melius sunt, quam in se ipsis: Hæc tamen Bern. qui videtur perpicere, & diserte hanc sententiam docere.

Quarto Concil. Senonen. in decretis fidei, ut damnet errorem eorum, qui dicunt Sanctos non esse orandos, subdit hæc verba: Sed quam sit hoc non modo veritati, sed scripturæ quoque dissonum, facile intelliget, qui Beatis peruium esse, non ignorat, omni forme illud diuinitatis speculum, in quo quicquid eorum inter sit, illustrascit. Ergo sentit orationes, quas ad eos fundimus, quia eorum interfunt, in diuinitate, veluti speculo ab eis videri.

Postremo ratione probatur, quoniam si cognita causa ex illa effectus cognoscitur, cognito Deo, creaturæ etiam ex illo cognosci poterunt: & acut quo perfectius causa cognoscitur, eo plures effectus illius videntur: si autem penitus intelligatur, & comprehendatur, necesse est omnes effectus

cognosci, & videri: ita quo clarius Beati vident essentiam Dei, quæ est omnium creaturarum causa? & quo melius eius omnipotentiam penetrant, eo plures etiam creaturas in ipsa cognoscent.

Hæc vero ratio non solum probat creaturas eadem visione cum Deo videri, sicut Angeli vnica specie & cognitione plura simul cognoscere possunt: verum etiam in ipso Deo, tanquam in causa, ex vi visionis, qua ipse Deus videtur, cognosci. Fieri namque non potest, ut Deum quis videat, quia in ipso intueatur rationem omnipotentiam: hæc autem cognosci non potest, neque clare videri, nisi ea, quæ ab ipsa fieri possunt, cognoscantur: cumque nulla in hoc repugnantia assignari possit, propter Patrum, & Scholasticorum doctrinam, hæc sententia ceteris præferenda videtur.

Potio ideo docent, non posse hoc modo omnes creaturas in Deo cognosci, quia alioquin essentia Dei non tantum clare videretur, sed comprehenderetur etiam à Beatis, quod recentiores putant esse contra fidem.

Deinde docent recentiores aliqui, qui hanc tertiam sequuntur opinionem, posse Deum clare videri, ita ut ex vi visionis Dei nulla creatura videatur: in nullo vero ex antiquis Scholasticis hoc inuenire potui, præter Henricum, qui suo modo ut cap. præced. vidimus, id docet. Probant vero, primum testimonio Augusti 5. confessionum cap. 4. ubi ait: Beatus est, qui te facit, etiam si alia nesciat. Deinde hac ratione: fieri potest ut aliqua cognitio feratur in obiectum primum nec transeat in secundarium, essentia autem diuina est primum, creaturæ vero secundarium: ergo potest esse aliqua visio essentia, quæ non respiciat creaturas.

CAPVT IV.

Ratione à priori ostenditur, ex vi visionis Dei nihil creaturam videri.

Hæc sententia, quam proxime retulimus, inter alias hæc tamen connumeratas præcipua est, quam in hoc capite, & sequenti ex professo impugnare decreui: quod illius confutatione vterior sententia huic omnino contraria, quam postea sequemur, confirmanda sit.

Hæc vero quatuor rationibus confutari potest quarum primam in hoc capite, alias vero tres in sequenti proferemus. Sed in primis contra eam animaduertendum est illud, quod recentiores Thomistæ secundo loco dicebant, cum priori parte suæ opinionis manifeste pugnare. Nam si Deus visus sicut ipse est, ex eo quod est causa rerum, ducit videntem in earum cognitionem: nulla poterit esse tam exigua visio Deitatis, quæ si clara est, & quiditativa, non faciat aliquam creaturam in ipsa videri. Si enim ex eo, quod aliqua causa cognoscitur, etiam si quiditativa, & proprio conceptu non videatur, aliquis eius effectus solet ex ea deduci, ut experimento constat, multo magis ex clara, & quiditativa, & propria visione causæ, quantumvis remissa, aliquis effectus videbitur: atqui visio essentia diuina est clara, quiditativa, & propria: ergo ex illa aliquis effectus creatus necessario cognoscitur, si essentia diuina ex se visa, tanquam causa creaturarum, in earum cognitionem deducit.

Henricus

Henricus

Henricus quidem, cum concedit posse essentiam videri ita, ut nulla creatura ex vi talis visionis videatur, id non docet de remissa solum, & exigua visione, sed de quavis etiam perfectissima, qua essentia divina solum videatur, ut est absoluta, & ad se: putat enim hac visione nullam unquam creaturam videri posse, ac si essentia appareat sub relatione ideæ, censet ita ex vi illius creaturam cognosci, ut non possit non aliqua videri, atque hinc sane discernendum est, verum ex vi visionis essentia aliqua creatura videatur, an non. Si enim semel concedamus, essentia taliter visa, hoc est sub tali ratione, nempe absoluta, ex vi illius creaturam aliquam non videri; non solum id dicendum est de remissa, & exigua visione, sed de maxima etiam, & perfectissima, dum tamen obiectum, nempe essentia divina, sub eadem ratione semper videatur, si vero sub ratione relationis ideæ appareat, ut ita possit iuxta eorum doctrinam aliqua creatura videri, fiet, ut nulla possit esse visio, quantumvis remissa, qua aliqua creatura non videatur; dummodo ipsa essentia divina ex parte sui eodem modo, hoc est, sub relatione rationis, semper appareat, sic enim Doctores citari deberent philosophari, ut convenienter suis principiis docerent.

18
Essentia divina sub eadem ratione visa, etiam manifestat creaturas.

Augustinus
explicat.

Quæ vero ad hoc secundum probandum afferbant, nullius momenti sunt, primum quidem testimonium Augustini nihil ad rem attinet: tum, quia ipse non loquitur de beatitudine alterius vitæ quæ est in clara Dei visione, sed huius vitæ præsentis. Et inquit hanc esse nostram beatitudinem, nosse Deum, ut ipsum amemus, etiam si nihil aliud præter Deum sciamus: intelligit vero nihil aliud, quod ad ipsius amorem, & cultum non pertineat. Tum etiam quia si de beatitudine alterius vitæ loqueretur, non proinde prædicta sententia faueret: solum enim significaret, inde nos esse Beatos, quia Deum videmus, etiam si nihil aliud videremus, id quod in omni opinione ingentis fatendum est.

19
Nam primum obiectum visio videtur secundarium.

Deinde ad rationem respondeo, eos, qui videntem, sicuti est, notitia (ut aiunt) intuitiva non posse non videre primum obiectum, & secundarium simul, si primum taliter visum, ducit in cognitionem secundarium: nisi ipsum primum obiectum ex parte sua aliter appareat: hoc dixerim, quia, ut supra notavi, parum obest exiguitas, & remissio visionis, si res visa sub eadem ratione videtur, quo minus per talem visionem secundarium obiectum videatur. Aliter tamen dicendum est de cognitione per alienas species, quæ non est quidditativa, hæc enim contingit cognosci primum obiectum, non cognito secundario; quando primum imperfecte cognoscitur.

Primum autem argumentum contra sententiam Thomæ, etiam de essentia divina absolute est ab omni respectu rebus ad creaturam.

Iam vero rationibus propriis contra eam sententiam pugnemus; prima ratio à priori, quam contra Henricum cap. 2. tetigimus, est huiusmodi: essentia divina in se ipsa est ab omni re creata absoluta, nec ad aliquam refertur relatione ex natura rei: nequit igitur esse medium, quo aliqua creatura cognoscatur, nedum, ut in ipsa clare videatur. Si enim esset medium cognoscendi aliquam, aut esset, quia creaturæ sunt in ipsa essentia divina formaliter, & viso aliquo, videntur ea, quæ formaliter in eo sunt: aut quia sunt in ea virtute solum, & efficacitate, tanquam in causa: vel certe

Valquez in 1. part. Tomus I.

tanquam in cognoscente, sed nullo ex his modis aliqua creatura in Deo videri potest; ergo essentia Dei clare visa non ducit videntem in alicuius creaturæ claram notitiam: de singulis autem modis id, quod diximus, inductione patebit.

De primo quidem, quoniam nulla creatura est in Deo formaliter secundum propriam ipsius naturam, & rationem, quare inanimata ita dicuntur in Deo esse, ut dicantur etiam in ipso vitam habere, ut sequenti disputatione ex mente Augustini ostendimus: nihil enim est aliud creatura in Deo primo modo, quam ipse Deus: nunc autem agimus de cognitione creaturarum secundum proprias rationes creatas, quatenus sunt aliquid distinctum ab ipso Deo, qua ratione non sunt formaliter in Deo.

20
Deus nequit esse medium videntis creaturam.
Augustinus.

De secundo, & tertio idem probatur: nam quantumvis res dicantur esse in Deo, tanquam in causa, (quod Scholastici dicunt esse eminenter) atque sint in ipso media cognitione simplicis intelligentiæ, quæ veluti arte, & principio potest eas producere non satis est, ut videns Deum clarescitur est, creaturam aliquo modo in ipso cognoscat: nedum clare intueatur. Idem quæ sentio de modo, quo creaturæ dicuntur esse in Deo per scientiam visionis, quæ non est earum causa, sed ordine quodam ipsis posterior est; ut disp. 68. c. 7. dicemus.

Nec per suam omnipotentiam.

Quoniam utroque modo essentia divina, quæ se ipsa est creaturarum cognitio siue possibilem, siue futuram, revera absoluta est, & ad se ipsam: ergo ipsa visa non potest nos ferre in cognitionem eorum, ad quæ non refertur, ut contra Henricum cap. 2. fufius probatum manet.

21

Neque vero satis est, si dicamus essentiam divinam respectu saltem rationis ad creaturas referri, quatenus idea, vel cognitio ipsarum est, ut ipsa visa possit esse ratio videndi creaturam aliquam; sicut contra eundem Henricum ibidem demonstratum est: ostendimus enim nullam relationem rationis, quæ intellectu tantum viatoris Deo tribuitur, posse esse causam intellectui clare videndi Deum, ut viso Deo, aliquam creaturam in illo intueatur.

Neque per scientiam visionis.

Cæterum de scientia visionis, quæ dicitur à Patribus futurorum præscientia, & de relatione rationis, quæ ipsa ad futura refertur, & à scientia simplicis intelligentiæ distinguitur, id multo clarius monstrari potest: ita enim intelligimus hanc scientiam, aut præscientiam, ab æterno Deo continere relatione ad futura, ut si nullum esset futurum, talis scientia in Deo non esset: ex hoc tamen nihil Deo desisset, nec eius essentia alio modo esset, quam nunc est, ut testatur Hugo de sancto Victore lib. 1. de Sacramentis p. 2. cap. 16. & ratio ipsa palam ostendit: quando omnia, quæ sunt in Deo, necessario sunt Deus ipse: id quod fufius explicabitur disput. 80. cap. 1. & 2. ergo supponamus essentiam divinam clare videri, quando nihil esset futurum, nec ipsa aliquid tale præciteret: tunc sane non alio modo intellectui clare intuenti appareret, quam nunc apparet: neque nunc aliter videtur, quam tunc videretur; supponamus etiam eundem gradum visionis, quoad intensiorem tunc, atque nunc esse; ex his necessario efficitur, si tunc essentia Dei visa non esset ratio videndi futurum aliquod; hunc etiam non esse; nam eadem res eodem modo visa, & ex parte sui

Hugo de sancto Victore.

22
Ex vi visionis divina essentia non videri futuram.

Y 2 & ex

& ex parte intellectus videntis, si semel est ratio videndi aliud, semper erit: & si semel non est, nunquam erit: idem enim quatenus idem est, semper est natum facere idem, ergo habemus saltem essentiam diuinam clare visam, non esse rationem videndi futura.

Idem de rebus possibilibus monstratur.
Simile Argumentum fieri potest de scientia simplicis intelligentiæ rerum possibilem: ita enim comparantur cum Deo res omnes possibles vt si nihil esset possibile, Deus nihilominus esset, vt disputatione 104. cap. 6. latius ostendimus: quare si homo non esset possibilis, nec alia creatura præter Angelum, tunc eodem modo Deus ab Angelo videretur in se ipso, atque modo videtur: tunc autem non esset ratio cognoscendi aliquid aliud possibile, ergo nec modo; vt de futuris manet probatum.

Idem de libero decreto diuina voluntatis.
Ex dictis inferitur, quia ratione Beati visione clara essentia diuinæ non possunt intueri decretum voluntatis ipsius, quia aliquid producere decreuit: quoniam cum huiusmodi decretum liberum sit, & ita libere Deo conueniat, quanquam ab æterno, vt ab æterno quoque posset in Deo non esse, non potest esse ratio aliqua, aut relatio re ipsa, vel actus elicitus ab essentia, neque quidquam aliud, quam respectus rationis ad futura, vt disput. 80. etiam dicemus: quare ipsa essentia quatenus cum rebus futuris comparatur, nomine relatiuo dicitur a nobis voluntas libera. Cum igitur non aliter appareret videndi ipsam, si nihil aliud esset futurum, quam nunc apparet, consequitur, nunc in ipsa nullum decretum videri: sed nudam essentiam, & nihil aliud esse, videre decretum Dei, quam eius essentiam, & futura cognoscere, quæ ipse decreuisse dicitur.

Possibilia aut futura non cognoscuntur per respectum rationis Dei ad ipsa.
Denique propter respectum rationis essentia diuinæ ad possibilia, aut futura, nec possibile, nec futurum cognosci potest ex eo, quod Deus videatur sub illo respectu. Nam præterquam quod respectus ille non apprehenditur à Beatis, vt superius diximus, etiam si apprehenderetur, non sufficeret: quia cum ille conueniat essentia, ex eo quod res sint aut possibiles, aut future, prius debet intelligi futura res, aut possibilis, quam essentia Dei sub illo respectu; quare potius res ipsæ sunt causa cognoscendi sic essentiam diuinam, quam contra: aut saltem idem est cognoscere rem futuram, & essentiam Dei sub illo respectu. Ergo habemus ex dictis, ex vitalis visionis, qua Deus videtur, quantumvis ea perfecta, & intensa sit, non videri prius aliquid in Deo, neque scientiam neque decretum, virtute cuius, quidquam vel possibile, vel futurum cognoscatur.

Obiectio.
At occurrer aliquis in hunc modum. Essentia diuina est Deo ratio videndi possibilia, & futura, cum tamen solum habeat respectum rationis ad illa: ergo potest Beatis esse ratio videndi & possibilia, & futura: ac proinde Beato videndi ipsam sicuti est, eodem modo ad videndum alia feruire potest. Respondeo, diuersam esse rationem: essentia enim Dei est ipsi ratio videndi creaturas possibiles, aut futuras: non quia obiectum sibi primarie cognitum est & ex vitalis cognitionis eas videat; vt disput. 60. cap. 2. & 3. latius dicemus: sed quia simul est earum omnium cognitio, quas per modum speciei expressæ habet præsentis, at vero Beatis non potest esse essentia diuina pro cognitione, & visione rerum creaturarum, sicut est ipsi Deo, sed tantum

pro obiecto cognito: vt autem dicebamus disput. 38. cap. 4. visio intuitiua de aliqua re haberi non potest per aliam prius visam quæ sit omnino diuersa & non contineat omnem rationem illius. Cum igitur Deus omnino diuersus sit à creaturis, non potest prius visus esse causa, vt illæ videantur.

Nec solum essentia diuina nequit esse causa Beato clare intuenti creaturas; sed neque cognoscendi eas aliquo modo, quoniam Deus in se omnino absoluta res est, nec aliqua relatione secundum se ad creaturas refertur: quare nulla earum cognitio ex Deo viso inferri potest. Et multo melius visio speciei, aut visione alicuius obiecti in mente, & intellectu Angelis, aut hominis, potest ex illa obiectum cognosci licet non videri, vt eodem cap. 4. probatum est quoniam hæc saltem refertur realiter ad obiectum, ratione cuius potest esse via ad cognitionem illius: licet non ad claram visionem.

Atque hinc solum manet argumentum quod pro superiori sententia adduximus: nam quamvis cognitio causæ creatæ ducat nos in cognitionem effectus, sicut etiam contra; hoc tamen primum non contingit fieri cognitione intuitiua: hæc enim non potest fieri medio aliquo prius viso, vt disput. 38. cap. 4. dictum est. Deinde causa creatæ habet ordinem realem ad suum effectum, quare non mirum si ex noticia intuitiua talis causæ clare etiam videatur effectus: at essentia diuina est res omnino absoluta, etiam si à nobis sub conceptu relationis omnipotentia nominetur: ergo prout in se visa, non potest esse ratio videndi aliquem effectum ipsius.

CAPVT V.

Ab absurdo probatur, ex vi visionis Dei nullam creaturam in ipso videri.

26
Iam satis exposuimus causam à priori, ob quam qui Dei essentiam intuetur, ex vi talis visionis nihil creatum possibile, aut futurum in ipso videat. Nunc vero non minus facile, & efficaciter à posteriori, & absurdo idem probare possumus: tres autem rationes potissimum mihi occurrunt, quas in hoc capite sigillatim proponam.

Prima ratio. si aliquæ creaturæ ex vitalis visionis viderentur, ceteræ omnes possibiles, & future viderentur, cum non sit maior ratio, cur vna videatur, quam alia; sed nullus concedit ex vi visionis Dei omnes creaturas videri, alioquin iam Deus comprehendi diceretur ab intellectu creato ergo nulla videri potest. Hac ratione vtitur Paludanus contra præcedentem sententiam, quam ipse secundo loco refert in 4. d. 49. q. 2. art. 1. Porro autem non est maiorem rationem vnius, quam alterius creaturæ, vt in essentia diuina videatur, inductione patet.

Palud.
Primum ex parte essentia diuinæ, in qua dicuntur esse, aut representari, vt videantur, & qua videtur esse ratio. Omnes enim æque sunt, tanquam in cognoscente, eo quod non vnā per aliam sed vnāquamque proximè, & per se cognoscatur; omnes etiam tanquam in causā æquales sunt, aut quia Deus est causa rerum per intellectum & voluntatem; & hoc modo tanquam in causā in ipso esse dicuntur, vt tradit sanctus Doctor infra q. 19. art. 4. aut quia per essentiam suam proximè operatur, & exequitur vt alij putant, & utroque modo omnes æqualiter in Deo continentur; quia

nec